Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD **PESEL**

Miejsce na naklejkę z kodem

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM ROZSZERZONY

CZERWIEC 2012

Czas pracy: 180 minut

Liczba punktów do uzyskania: 50

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1 – 25). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Arkusz zawiera trzy części. Część pierwsza arkusza polega na rozwiązaniu testu, część druga wymaga analizy materiałów źródłowych, a trzecia – napisania wypracowania na jeden z podanych tematów.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MWO-R1_1P-123

Więcej materiałów na lern.one

CZĘŚĆ I – Test *(20 punktów)*

Zadanie 1. *(1 pkt)*

Podkreśl nazwę procesu polegającego na przyjmowaniu za własne poglądów, norm lub wartości grupowych.

A. interakcja
B. internalizacja
C. identyfikacja
D. internacjonalizm

Zadanie 2. *(1 pkt)*

Do każdej podanej w tabeli pary czynników warunkujących funkcjonowanie społeczeństwa danego typu w Europie dopisz nazwę tego społeczeństwa.

	Cechy warunkujące	Typ społeczeństwa
A.	wiedza, informacja	
B.	kapitał, praca	
C.	przywileje, ziemia	

Zadanie 3. *(1 pkt)*

Do każdej informacji o mniejszości w Polsce dopisz jej nazwę. Odpowiedzi wybierz spośród: Białorusini, Karaimi, Kaszubi, Niemcy.

A. Jedyna grupa zamieszkująca Polskę, której język ma status języka regionalnego.

.....

B. Najliczniejsza mniejszość narodowa zamieszkująca terytorium Polski.

.....

C. Mniejszość etniczna, której przedstawiciele zamieszkują najczęściej na pograniczu Polski i Białorusi.

.....

Zadanie 4. *(1 pkt)*

Do każdej podanej nazwy państwa dopisz nazwę występującego w nim systemu partyjnego. Odpowiedzi wybierz spośród: system dwublokowy, system dwupartyjny, system monopartyjny, system partii dominującej, system partii hegemonicznej.

A. PRL – ….....
B. USA – .....
C. ZSRR – …….....

Zadanie 5. *(1 pkt)*

Uzupełnij – zgodnie z ustawą zasadniczą – zdania dotyczące zasad ustrojowych Rzeczypospolitej Polskiej.

A. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do ..... .
B. Ustrój terytorialno-administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia …..... władzy publicznej.

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 6. *(1 pkt)*

Uzupełnij tabelę dotyczącą referendów ogólnokrajowych w Rzeczypospolitej Polskiej.

	Tematyka referendum	Rok	Wynik	Frekwencja
A.		1997	Tak – 52,7%	42,86%
B.	w sprawie wejścia Polski do Unii Europejskiej		Tak – 77,45%	58,85%

Zadanie 7. *(1 pkt)*

Na podstawie map i własnej wiedzy uzupełnij tabelę, wpisując obok każdego okresu obowiązywania podziału administracyjnego Polski numer, którym oznaczono odpowiednią mapę konturową.

1.

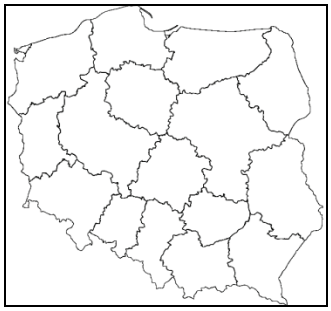

2.

3.

	Okres	Numer
A.	1957–1975	
B.	1976–1998	
C.	od 1999 roku	

Zadanie 8. *(1 pkt)*

Rozstrzygnij, które zdania dotyczące instytucji Rzeczypospolitej Polskiej są prawdziwe, a które fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz odpowiednio *prawda* lub *fałsz*.

	Zdanie	Prawda/ Fałsz
A.	Konwent Seniorów Sejmu RP składa się z posłów, którzy ukończyli 65. rok życia.	
B.	Radę Gabinetową RP tworzy Rada Ministrów RP obradująca pod przewodnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.	
C.	Senat RP może skrócić swą kadencję bezwzględną większością głosów, w obecności co najmniej połowy senatorów.	

Zadanie 9. *(2 pkt)*

Wymień trzy przypadki, określone w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w jakich dochodzi do dymisji Rady Ministrów RP.

- .....
- .....
- .....

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 10. *(1 pkt)*

Podaj nazwę stanu nadzwyczajnego, w którym Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może – zgodnie z art. 234 ustawy zasadniczej – wydawać rozporządzenia z mocą ustawy.

.....

Zadanie 11. *(1 pkt)*

Do każdej podanej informacji o polskim premierze dopisz jego imię i nazwisko. Odpowiedzi wybierz spośród: Danuta Hübner, Tadeusz Mazowiecki, Leszek Miller, Jan Olszewski, Waldemar Pawlak, Hanna Suchocka.

A. W latach 1961–1971 poseł na Sejm z ramienia koła *Znak;* w 1980 roku doradca NSZZ „Solidarność"; uczestnik obrad Okrągłego Stołu; w sierpniu 1989 roku powołany przez Sejm na urząd premiera.

.....

B. Posłanka na Sejm w latach 1980–1985 i 1989–2001; od lipca 1992 do października 1993 roku premier Polski; w latach 1997–2000 minister sprawiedliwości i prokurator generalny.

.....

C. Od 1989 roku poseł na Sejm; pierwszy raz powołany na stanowisko premiera w 1992 roku; w 1993 roku objął urząd premiera koalicyjnego rządu SLD i PSL.

.....

Zadanie 12. *(1 pkt)*

Uzupełnij zdania dotyczące aktów prawnych w Rzeczypospolitej Polskiej.

A. W Rzeczypospolitej Polskiej wszystkie akty prawne powinny być zgodne z Konstytucją według zasady zwanej ..... .

B. W Polsce wydawane są zarządzenia i uchwały obowiązujące tylko na pewnym terenie, określane jako ....

Zadanie 13. *(1 pkt)*

Uzupełnij schemat, wpisując właściwe działania podejmowane w procesie ustawodawczym w Rzeczypospolitej Polskiej.

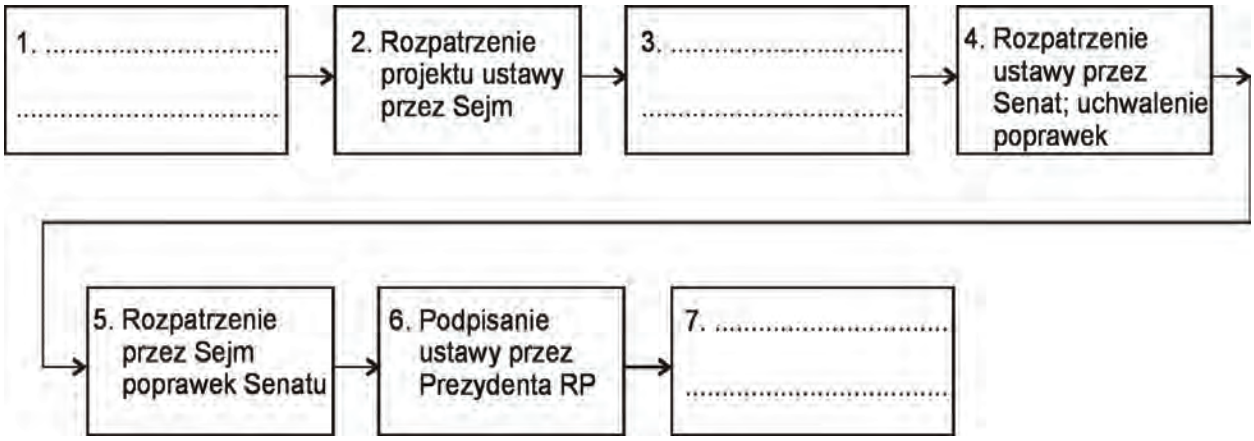

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 14. *(1 pkt)*

Uzupełnij tabelę, wpisując właściwe nazwy instytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Odpowiedzi wybierz spośród: Prezes Najwyższej Izby Kontroli, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prezes Trybunału Konstytucyjnego, Rzecznik Praw Obywatelskich.

	Nazwa instytucji	Długość kadencji instytucji	Nazwa organu powołującego
A.		6 lat	Prezydent RP
B.		6 lat	Sejm RP za zgodą Senatu RP

Zadanie 15. *(1 pkt)*

Do każdej podanej informacji o dokumencie dotyczącym praw i wolności człowieka (A–C) dopisz odpowiedni numer, którym oznaczono jego nazwę.

A. Dokument uchwalony w 1950 roku na forum Rady Europy. Organem powołanym do ochrony praw w nim zawartych jest Europejski Trybunał Praw Człowieka.
B. Dokument uchwalony w 1948 roku przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych.
C. Dokument proklamowany w 2000 roku na szczycie Rady Europejskiej w Nicei. Pełną obligatoryjność uzyskał po wejściu w życie Traktatu Lizbońskiego.

1. Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela
2. Karta Praw Podstawowych
3. Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności
4. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

A. – ..... B. – ..... C. – .....

Zadanie 16. *(1 pkt)*

Uzupełnij tabelę, zaznaczając znakiem „X” dwie organizacje międzynarodowe, do których należy Polska.

	Nazwa organizacji	Przynależność RP
A.	Rada Bałtycka	
B.	Rada Europy	
C.	Rada Państw Morza Bałtyckiego	
D.	Wspólnota Niepodległych Państw	

Zadanie 17. *(1 pkt)*

Rozstrzygnij, które zdania dotyczące integracji europejskiej są prawdziwe, a które fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz odpowiednio *prawda* lub *fałsz*.

	Zdanie	Prawda / Fałsz
A.	Na mocy Traktatu Paryskiego powołano Europejską Wspólnotę Gospodarczą.	
B.	Na mocy Traktatu z Maastricht wprowadzono instytucję obywatelstwa Unii Europejskiej.	
C.	Na mocy Traktatu Nicejskiego do kompetencji Unii Europejskiej zaliczono kwestie obrony.	

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 18. *(2 pkt)*

Na podstawie mapy i własnej wiedzy uzupełnij tabelę dotyczącą państw członkowskich Unii Europejskiej. Do każdego podanego opisu dopisz nazwę właściwego państwa oraz numer, którym oznaczono je na mapie.

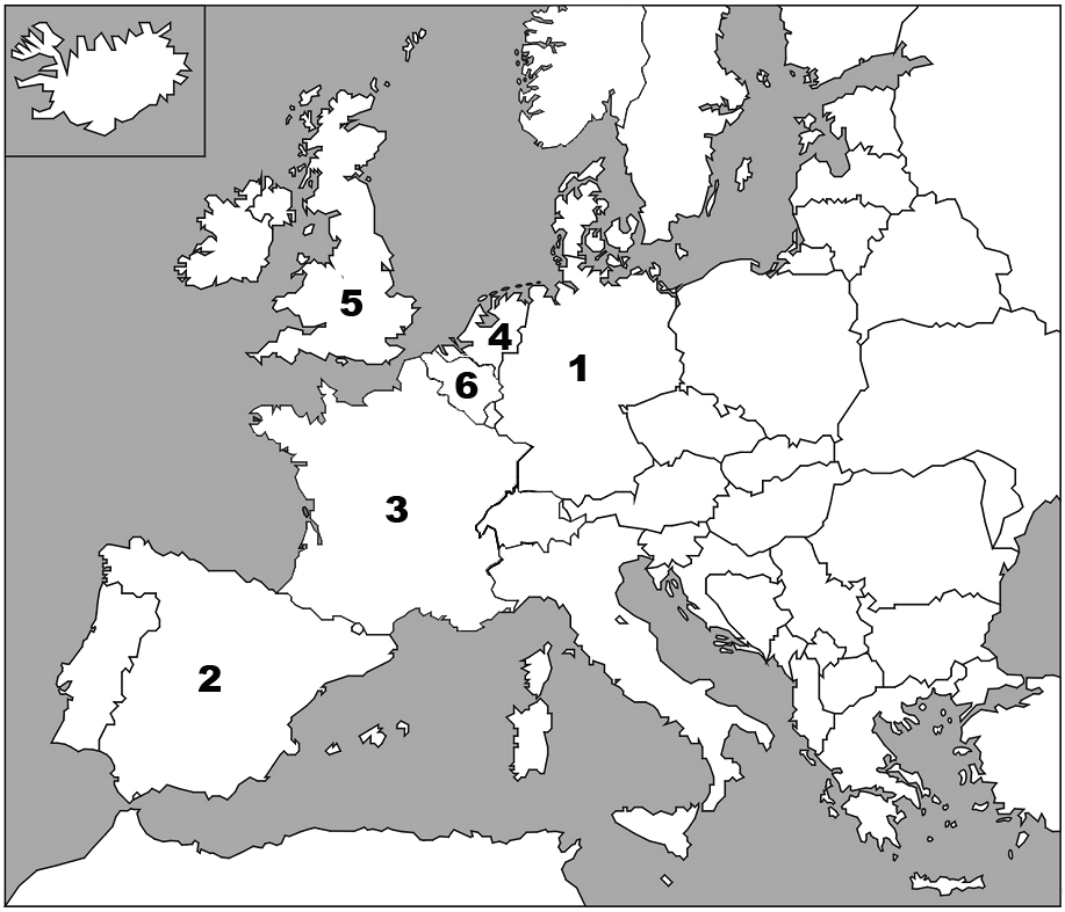

	Opis państwa	Nazwa państwa	Numer na mapie
A.	Państwo, w którym dwa najliczniejsze narody – Walonowie i Flamandowie – należą do różnych grup językowych. Sytuacja konfliktowa między nimi doprowadziła pod koniec XX wieku do procesu federalizacji tego państwa.		
B.	Państwo, w którym dominuje liczebnie ludność z germańskiej grupy językowej. W wyniku odrodzenia narodowego celtyckich grup etnicznych rozpoczął się w nim pod koniec XX wieku proces dewolucji, w rezultacie którego poszczególne regiony autonomiczne uzyskały większe prawa.		
C.	Państwo, w którym większość ludności pochodzi z romańskiej grupy językowej, a najliczniejszą wspólnotę etniczną stanowią Kastylijczycy. Nieromańską mniejszością etniczną są w nim Baskowie. Wraz z demokratyzacją rozpoczęto tam proces autonomizacji terytorium państwa.		

Więcej materiałów na lern.one

CZĘŚĆ II – Analiza materiałów źródłowych *(10 punktów)*

Zadanie 19. *(2 pkt)*

Na podstawie rysunku satyrycznego i danych z badań opinii publicznej wykonaj polecenia.

Źródło: A. Mleczko, http://mleczko.interia.pl

Których państw Polska powinna się najbardziej obawiać?	II.1990	V.1992	IX.2004	V.2006	V.2010
	odpowiedzi respondentów (w procentach)				
Rosja (1990 – ZSRR)	25	45	44	59	49
Niemcy	88	58	35	23	17
kraje arabskie, kraje muzułmańskie, „kraje, gdzie szerzy się terroryzm”	0	1	18	7	7
Stany Zjednoczone	2	2	5	3	7
Chiny	–	–	–	3	4
Białoruś	–	3	5	11	3
Iran	–	–	–	3	2
Ukraina	3	30	5	5	2
żadnych, Polska nie ma wrogów	3	5	6	7	20

Na podstawie: *Opinie o stosunkach polsko-rosyjskich*, Komunikat z badań CBOS BS/74/2010.

A. Wyjaśnij, odwołując się do jednego wydarzenia z ostatnich 10 lat, na czym polega problem Polski pokazany na rysunku Andrzeja Mleczki.

.....

.....

.....

.....

B. Napisz, czy wizja autora rysunku oddaje przekonanie największej części respondentów wyrażone w latach 1990–2010. Uzasadnij swoje zdanie danymi z tabeli.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 20. *(2 pkt)*

Na podstawie fragmentów Traktatu Waszyngtońskiego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Artykuł 5. Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich, w ramach wykonywania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, uznanego na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym, podejmując niezwłocznie, samodzielnie jak i w porozumieniu z innymi Stronami, działania, jakie uzna za konieczne, łącznie z użyciem siły zbrojnej, w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego [...].
Artykuł 6. W rozumieniu artykułu 5 uznaje się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej Stron obejmuje zbrojną napaść:
– na terytorium którejkolwiek ze Stron w Europie lub Ameryce Północnej [...], na terytorium Turcji lub na wyspy znajdujące się pod jurysdykcją którejkolwiek ze Stron na obszarze północnoatlantyckim na północ od Zwrotnika Raka;
– na siły zbrojne, okręty lub statki powietrzne którejkolwiek ze Stron znajdujące się na tych terytoriach lub nad nimi [...], lub też na Morzu Śródziemnym czy na obszarze północnoatlantyckim na północ od Zwrotnika Raka.

A. Uzupełnij tabelę, zaznaczając znakiem „X” sytuacje, w których NATO – zgodnie z przytoczonymi fragmentami Traktatu Waszyngtońskiego – może podjąć *działania w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego*.

	Sytuacja	Działanie w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa
1.	napaść na terytorium Gibraltaru	
2.	napaść na terytorium Finlandii	
3.	napaść na kanadyjski okręt wojenny na Morzu Śródziemnym	

B. Wskaż wydarzenie, w wyniku którego NATO uruchomiło – jedyny raz w historii – procedury związane ze wskazanymi artykułami Traktatu Waszyngtońskiego.

.....

.....

Zadanie 21. *(2 pkt)*

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

– NATO kojarzy się ze światem dwubiegunowym. Było przeciwwagą dla wrogiego bloku sowieckiego. Czy dziś można mówić o porównywalnym przeciwniku?
– Obecnie taki blok nie istnieje. Rosja nie ma zdeterminowanych sojuszników militarnych. Ona raczej sama walczy o dominację militarną w Azji. Jednak wojna w Gruzji pokazała, że Moskwa nie może liczyć na poparcie polityczne nawet krajów bardzo blisko z nią współpracujących. Nie ma więc drugiego bloku.
– Może w takim razie NATO nie jest już potrzebne?
– Z tym nie mogę się zgodzić. Sojusz jest elementem stabilizacji sytuacji w Europie. Jego istnienie prowadzi również do wygaszania sporów między sojusznikami. Gdyby NATO nie istniało, prawdopodobnie stosunki grecko-tureckie, słowacko-węgierskie, czy węgiersko-rumuńskie

Więcej materiałów na lern.one

byłyby dużo gorsze. Sojusz jest również bardzo pożyteczny, jeśli chodzi o poprawę sytuacji państw bałtyckich, które są chronione jego prestiżem. Bez niego byłyby one w sytuacji Gruzji. Moglibyśmy więc mieć wojnę tuż obok naszej granicy. Krótko mówiąc, dla nas NATO jest nie do przecenienia. Nie ma niczego, czym moglibyśmy je zastąpić.

Źródło: *Na równi pochyłej*, wywiad z P. Żurawskim vel Grajewskim, „Rzeczy Wspólne. Pismo republikańskie", nr 2/2010.

A. Podaj nazwy *państw separatystycznych*, które zostały uznane przez Rosję po wskazanej w tekście wojnie z Gruzją.

- .....
- .....

B. Wymień trzy – wskazane w tekście – korzyści, jakie Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego przynosi Europie.

- .....
.....
- .....
.....
- .....
.....

Zadanie 22. *(1 pkt)*

Na podstawie danych z wykresu napisz, jak zmieniła się społeczna ocena bezpieczeństwa Polski. Sformułuj wnioski, odwołując się do obu problemów poruszonych w badaniu.

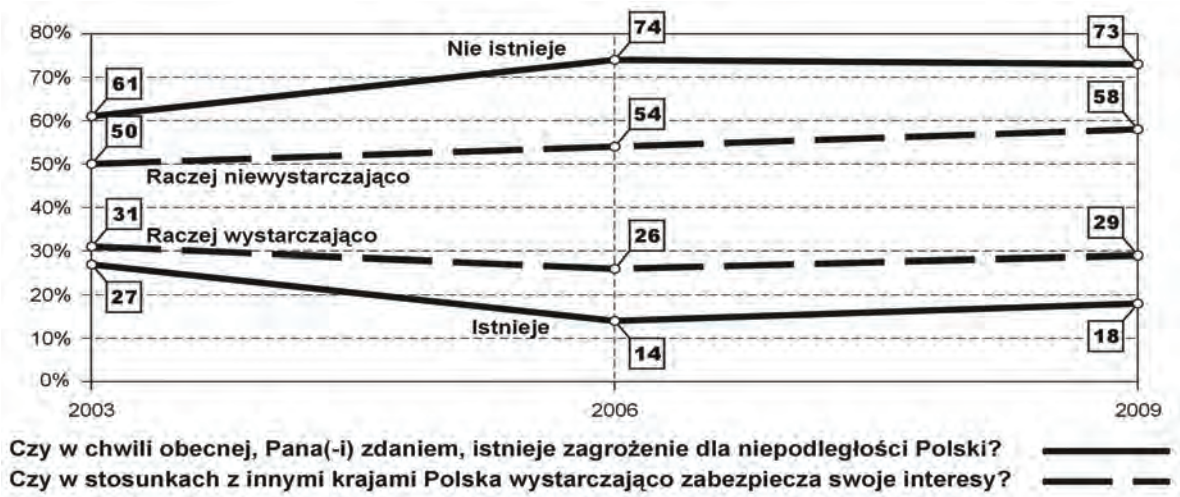

Źródło: *Bezpieczeństwo Polski na arenie międzynarodowej*, Komunikat z badań CBOS BS/98/2009.

- .....
.....
.....
- .....
.....
.....

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 23. *(2 pkt)*

Na podstawie danych z tabeli i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

STAN OSOBOWY WOJSKA POLSKIEGO (Stan w dniu 31 XII)						
Wyszczególnienie	1995	2000	2004	2005	2008	2009
	w tys.					
Ogółem	223,6	177,7	130,7	135,0	128,1	96,7
Żołnierze zawodowi	86,2	84,2	70,8	77,9	80,7	95,3
Żołnierze nadterminowej zasadniczej służby zawodowej	–	8,9	6,9	5,0	9,1	1,4
Żołnierze zasadniczej służby wojskowej	137,4	84,6	53,0	52,1	38,3	–

Źródło: *Mały rocznik statystyczny Polski 2010*, Warszawa 2010.

A. Rozstrzygnij, które zdania dotyczące armii Rzeczypospolitej Polskiej są prawdziwe, a które fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz odpowiednio *prawda* lub *fałsz*.

	Zdanie	Prawda / Fałsz
A.	W latach 1995–2009 stan osobowy Wojska Polskiego zmniejszył się ponad dwukrotnie.	
B.	Do końca 2004 roku liczba żołnierzy zasadniczej służby wojskowej przewyższała liczbę żołnierzy zawodowych.	
C.	W 2009 roku pobór do zasadniczej służby wojskowej został wstrzymany.	

B. Podaj argumenty dotyczące kwestii uzawodowienia armii.

argument za uzawodowieniem – .....

.....

argument przeciwko uzawodowieniu – ….....

.....

Zadanie 24. *(1 pkt)*

Na podstawie tekstu źródłowego wymień trzy zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski.

31. Wśród zagrożeń bezpieczeństwa o charakterze zewnętrznym największe znaczenie ma uzależnienie polskiej gospodarki od dostaw surowców energetycznych – ropy naftowej i gazu ziemnego – z jednego źródła. Aby przeciwdziałać temu zagrożeniu, należy dążyć do zapewnienia alternatywnych źródeł energii i zróżnicowanego zaopatrzenia w surowce energetyczne. Niezbędna jest nie tylko dywersyfikacja dostaw, ale i zwiększanie zdolności kraju do reagowania na niekorzystne zmiany na rynku, w tym również poprzez zacieśnienie współdziałania w ramach NATO i UE.
32. Potencjalnym zagrożeniem dla interesów Polski byłoby załamanie procesu integracji europejskiej na skutek powrotu państw do podejmowania działań wyłącznie przez pryzmat interesów narodowych oraz ambicji traktowania UE jako przeciwwagi dla Stanów Zjednoczonych, a także niezdolności UE do kreowania wspólnej polityki. Zagrożeniem byłoby także osłabienie więzów łączących wspólnotę transatlantycką, co spowodowałoby oddalanie się od siebie państw położonych po obu brzegach Atlantyku […].
34. Zagrożeniem dla Europy, w tym i dla Polski, jest zorganizowany terroryzm międzynarodowy. Polska musi się liczyć z możliwością działań skierowanych przeciwko niej w związku z udziałem w kampanii antyterrorystycznej. Nie można wykluczyć akcji

Więcej materiałów na lern.one

odwetowych będących konsekwencją prowadzonych przez NATO lub UE operacji stabilizacyjnych i pokojowych. Szczególnym zagrożeniem dla polskich podmiotów, realizujących zadania poza granicami państwa, są działania zbrojne prowadzone przez ugrupowania terrorystyczne na obszarze odpowiedzialności Polskich Kontyngentów Wojskowych.

Źródło: *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* z 13 listopada 2007 r., www.wp.mil.pl

- .....

.....

- .....

.....

- .....

.....

CZĘŚĆ III – Wypracowanie *(20 punktów)*

Zadanie 25. *(20 pkt)*

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie. Wykorzystaj materiały źródłowe zamieszczone w II części arkusza.

Temat nr 1

Rozważ, czy Polska jest krajem bezpiecznym w stosunkach międzynarodowych, uwzględniając aspekt polityczno-wojskowy i ekonomiczny.

Temat nr 2

Scharakteryzuj rolę Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego w stosunkach międzynarodowych po 1989 roku.

Wybieram temat nr ……

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

BRUDNOPIS

Więcej materiałów na lern.one